

**Raport za 2005 r. dla Komisji Europejskiej wynikający z art. 4(1)
dyrektywy 2003/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady
z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie wspierania użycia w transporcie
biopaliw lub innych paliw odnawialnych**

**Opracowano w Ministerstwie Gospodarki we współpracy z Ministerstwem
Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Finansów, Ministerstwem Nauki
i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwem Środowiska i Ministerstwem
Transportu**

Polska, lipiec 2006 r.

Raport za 2005 r. dla Komisji Europejskiej wynikający z art. 4(1) dyrektywy 2003/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych

Raport został opracowany w celu realizacji przez Polskę obowiązku nałożonego na Państwa Członkowskie przepisem art. 4(1) Dyrektywy 2003/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 maja 2003 r. w sprawie wspierania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych.

Raport obejmuje następujące zagadnienia:

- I. Działania podjęte w promowaniu użycia biopaliw lub innych paliw odnawialnych w celu zastąpienia użycia oleju napędowego czy benzyny w transporcie
- II. Środki krajowe przeznaczone na produkcję biomasy dla wykorzystania energetycznego innego niż transport
- III. Produkcja i sprzedaż paliw transportowych i biokomponentów oraz udział biokomponentów w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych wprowadzanych na rynek
- IV. Poziom narodowych celów wskaźnikowych
- V. Wpływ spalania paliw na wielkość emisji gazów cieplarnianych w Polsce

I. Działania podjęte w promowaniu użycia biopaliw lub innych paliw odnawialnych w celu zastąpienia użycia oleju napędowego czy benzyny w transporcie

I. 1. Nowe regulacje prawne dotyczące funkcjonowania rynku biokomponentów i biopaliw

W 2005 r. wydane zostały dwa ważne dla funkcjonowania rynku biokomponentów i biopaliw akty prawne:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 października 2005 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz. U. Nr 216 poz. 1825)

- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 października 2005 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biokomponentów oraz metod badań jakości biokomponentów (Dz. U. Nr 218 poz. 1845).

Zgodnie z wyżej wymienionymi rozporządzeniami w Polsce nie ma żadnych przeszkód w stosowaniu do 5% dodatku bioetanolu do benzyn silnikowych oraz do 5% dodatku estrów metylowych kwasów tłuszczowych do oleju napędowego.

Przygotowany został również projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych, który określa wymagania jakościowe dla dwóch rodzajów biopaliw ciekłych:

- estrów metylowych kwasów tłuszczowych stanowiących samoistne paliwo,
- oleju napędowego zawierającego 20% ww. estrów.

Obecnie trwa proces notyfikacji powyższego rozporządzenia w Komisji Europejskiej.

W celu stworzenia lepszych warunków rozwoju rynku biokomponentów i biopaliw został opracowany i w dniu 20 czerwca 2006 r. przyjęty przez Radę Ministrów, a następnie skierowany do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej pakiet dwóch projektów ustaw: ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw. Wśród najważniejszych zagadnień przewidzianych wyżej wymienionymi projektami ustaw należy wyróżnić:

- wprowadzenie uproszczonych procedur umożliwiających produkcję biopaliw przez rolników na własny użytek,
- wprowadzenie pojęcia wybranej floty rozumianej jako grupa co najmniej 10 pojazdów, ciągników rolniczych lub maszyn nieporuszających się po drogach albo grupa lokomotyw lub statków, wyposażonych w silniki przystosowane do spalania biopaliwa ciekłego, będąca własnością lub użytkowana przez osobę fizyczną wykonującą działalność gospodarczą, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, w celu umożliwienia zastosowania w tych pojazdach i maszynach biopaliw o zwiększonym udziale biokomponentów,
- objęcie regulacjami biokomponentów i biopaliw (określonych w Dyrektywie 2003/30/WE), dotychczas pozostających poza uregulowaniami prawnymi, tworząc

możliwość wprowadzania ich do obrotu, a także stosowania ich w wybranych flotach i produkcji przez rolników na własny użytek,

- wprowadzenie obowiązku dodawania określonej ilości biokomponentów do paliw wprowadzanych do obrotu.

I. 2. Wspieranie zastosowania biokomponentów w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych – system zwolnień i ulg podatkowych

W Polsce promocja stosowania biokomponentów odbywa się w drodze zachęt ekonomicznych, przede wszystkim poprzez system zwolnień i ulg podatkowych, który obowiązuje na podstawie przepisów zawartych w kolejnych rozporządzeniach Ministra Finansów.

Od 1 maja 2004 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie zwolnień od podatku akcyzowego (Dz. U. z 2006 r., Nr 72, poz. 500 ze zm.), zgodnie z którym biokomponentami uprawnionymi do zwolnienia od podatku akcyzowego są: bioetanol, w tym bioetanol zawarty w eterze etylo-tert-butylowym lub eterze etylo-tert-amylowym oraz estry metylowe albo etylowe wyższych kwasów tłuszczowych, otrzymywane w procesie przetworzenia rzepaku albo produktów ubocznych i odpadów oraz estry stanowiące samoistne paliwa silnikowe. Zwolnienie dotyczy biokomponentów przeznaczonych do paliw ciekłych i biopaliw ciekłych, wyprodukowanych z surowców rolniczych, produktów ubocznych i odpadów spełniających odpowiednie wymagania jakościowe.

Rozporządzenie określa także zasady korzystania ze zwolnienia z podatku akcyzowego za wprowadzenie określonego poziomu biokomponentów do paliw ciekłych i biopaliw ciekłych. Obecnie zwalnia się od akcyzy :

- paliwa ciekłe zawierające od 2% do 5% biokomponentów w wysokości 1,5 zł od każdego litra biokomponentów dodanych do tych paliw,
- biopaliwa ciekłe z zawartością powyżej 5% do 10% biokomponentów, w kwocie 1,8 zł od każdego litra biokomponentów dodanych do tych paliw,
- biopaliwa ciekłe z zawartością powyżej 10% biokomponentów dodanych do tych paliw w wysokości 2,2 zł od każdego litra dodanych biokomponentów.

z tym, że zwolnienie nie może być wyższe niż należna kwota akcyzy z tytułu sprzedaży tych paliw.

W 2005 r. kwota zwolnień od podatku akcyzowego z tytułu stosowania biokomponentów w paliwach wyniosła 118 671,7 tys. zł. Należy podkreślić, że kwota ta wynika z zastosowania ulgi z tytułu sprzedaży benzyn silnikowych z zawartością bioetanolu, w tym zawartego w eterze etylo-tert-butyłowym (EETB), oraz olejów napędowych z zawartością estrów metylowych kwasów tłuszczowych (FAME).

I. 3. Wspieranie finansowe badań związanych z tematyką biopaliw

Państwo wspiera badania związane z tematyką biopaliw w formie finansowania projektów badawczych oraz dofinansowania projektów celowych.

Projekty badawcze związane z tematyką biopaliw z terminem zakończenia w latach 2006-2009

Aktualnie realizowanych jest 8 niżej wymienionych projektów badawczych, których termin zakończenia przewidziany jest na lata 2006 - 2009. Nakłady na ich realizację wynoszą ogółem 1 601 700 zł.

1. Zastosowanie biopaliw jako paliwa reburningowego w procesie redukcji tlenków azotu metodami pierwotnymi w piecach przemysłowych
2. Badanie wpływu dodatku estrów kwasów tłuszczowych oleju rzepakowego do oleju napędowego na przebieg procesu roboczego silnika o zapłonie samoczynnym
3. Opracowanie metody i urządzenia pomiarowego do określania zawartości estrów rzepakowych w biopaliwie do napędu silników wysokoprężnych
4. Ocena możliwości wykorzystania olejów roślinnych (biopaliw ciekłych) w źródłach ciepła dla celów energetycznych oraz ich wpływu na kształtowanie naturalnego środowiska przyrodniczego
5. Ograniczenie intensywności korozji mikrobiologicznej różnych gatunków stali w środowisku oleju napędowego z dodatkiem estrów metylowych oleju rzepakowego (FAME)
6. Opracowanie metody utylizacji odpadów glicerynowych w produkcji biopaliwa z wykorzystaniem grzybów mikroskopijnych

7. Analiza wybranych parametrów operacyjnych silnika wysokoprężnego turboładowanego przy zasilaniu biopaliwami
8. Odpadowy glicerol z produkcji biopaliw jako substrat do biosyntezy kwasu cytrynowego przez drożdże *Yarrowia lipolytica*.

Projekty celowe dotyczące biopaliw realizowane w latach 2003 – 2005

W latach 2003 – 2005, w ramach „Programu Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych - Naczelnej Organizacji Technicznej projektów celowych dla małych i średnich przedsiębiorstw”, realizowano dwa następujące projekty celowe dotyczące uruchomienia produkcji biopaliw, które dofinansowano w wysokości 271 500 zł:

1. Wdrożenie bezodpadowej technologii produkcji bioetanolu i paszy wywarowej dla bydła z kiszonego ziarna kukurydzy
2. Opracowanie technologii oczyszczania i uszlachetniania estrów metylowych oleju rzepakowego jako biopaliwa na potrzeby małych agrorafinerii

II. Środki krajowe przeznaczone na produkcję biomasy dla wykorzystania energetycznego innego niż transport

Dobrym stymulatorem rozwoju energetyki odnawialnej jest wsparcie finansowe inwestycji w tym zakresie. Jest to szczególnie korzystne na początkowym etapie wdrażania nowych technologii – jako mechanizm rozruchowy. W Polsce wsparcie finansowe inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) ma wieloletnią tradycję i dokonywane jest przede wszystkim ze środków:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Na funduszach tych gromadzone są środki z opłat i kar za korzystanie ze środowiska, w tym także opłat zastępczych i kar związanych z funkcjonowaniem systemu zielonych certyfikatów. Środki te, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627), przeznaczone są m.in. na wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii.
- Fundacji EkoFundusz, która dysponuje środkami z konwersji polskiego długu na działania w zakresie ochrony środowiska.

Sprawy udzielania pomocy publicznej na odnawialne źródła energii reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. *w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy publicznej na inwestycje związane z odnawialnymi źródłami energii* (Dz. U. Nr 98, poz. 996 z późn. zm.).

Dokument *Polityka energetyczna Polski do 2025 roku* zakłada, że dla zapewnienia odnawialnym źródłom energii właściwej pozycji w energetyce powinny być podjęte określone działania. Ze względu na rozwój wykorzystania biomasy na cele energetyczne najistotniejsze są następujące działania:

- zapewnienie stabilności mechanizmów wsparcia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a tym samym stworzenie warunków do bezpiecznego inwestowania w OZE. Przewiduje się też stałe monitorowanie stosowanych mechanizmów wsparcia i w miarę potrzeb ich doskonalenie. Ewentualne zmiany tych mechanizmów wprowadzane będą z odpowiednim wyprzedzeniem, aby zagwarantować stabilne warunki inwestowania,
- wykorzystywanie biomasy do produkcji energii elektrycznej i ciepła – w warunkach polskich, technologie wykorzystujące biomasę stanowiąc będą podstawowy kierunek rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy czym wykorzystanie biomasy do celów energetycznych nie powinno powodować niedoborów drewna w przemyśle drzewnym, celulozowo-papierniczym i płytowym – drewnopochodnym (Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 19 grudnia 2005 r. *w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej oraz zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii* (Dz. U. Nr 261, poz. 2187) wprowadzone zostały mechanizmy wspierające wykorzystanie biomasy innej niż pochodząca z produkcji leśnej). Zakłada się, że pozyskiwana na ten cel biomasa w znacznym stopniu pochodzić będzie z upraw energetycznych, ale również z odpadów przemysłowych i komunalnych, także spoza produkcji roślinnej i zwierzęcej. Ponadto, rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii niesie za sobą korzystne efekty związane z aktywizacją zawodową na obszarach o wysokim stopniu bezrobocia, stymulując rozwój produkcji rolnej, wzrost zatrudnienia oraz rozwój przemysłu i usług na potrzeby energetyki odnawialnej.

Zapisy *Polityki energetycznej* mają zaplecze realizacyjne w postaci mechanizmów wsparcia wykorzystania odnawialnych zasobów energii. Podstawowym aktem prawnym,

regulującym działania przedsiębiorstw energetycznych zmierzające do wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii jest ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – *Prawo energetyczne* (Dz. U. z 2003 r., nr 153 poz. 1504 ze zmianami). Ustawa określa główny mechanizm wsparcia, jakim jest nałożony na przedsiębiorstwa energetyczne, zajmujące się sprzedażą energii elektrycznej odbiorcom końcowym, obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki określonej ilości świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, bądź uiszczenia opłaty zastępczej.

Wprowadzony w Polsce system wsparcia, będący formułą zielonych certyfikatów jest mechanizmem rynkowym sprzyjającym optymalnemu rozwojowi i konkurencji. Rozdzielając świadectwa pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii od fizycznej energii umożliwiono z dniem 1 października 2005 r. obrót na giełdzie towarowej prawami majątkowymi wynikającymi z tych świadectw.

III. Produkcja i sprzedaż paliw transportowych i biokomponentów oraz udział biokomponentów w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych wprowadzanych na rynek

III. 1. Sprzedaż paliw transportowych i udział biokomponentów wprowadzanych na rynek w latach 2000-2005

Jak wynika z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego, Ministerstwa Finansów oraz Agencji Rynku Energii dotyczących zużycia benzyn silnikowych i oleju napędowego, wskaźnik udziału biokomponentów w paliwach zużytych w transporcie w latach 2000-2005 kształtował się następująco:

Rok	Benzyny tys. ton	Olej napędowy tys. ton	Bioetanol tys. ton	Estry tys. ton	Wskaźnik wg wartości energetycznej
2000	4841	2343	40,6	0	0,35%
2001	4484	2562	52,4	0	0,46%
2002	4109	2940	65,3	0	0,57%
2003	3941	3606	60,1	0	0,49%
2004	3953	3886	38,3	0	0,30%
2005*	3919	4747	42,8	17,1	0,48%

*wartości szacunkowe

III. 2. Liczba zarejestrowanych przedsiębiorców wytwarzających lub magazynujących biokomponenty

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 2 października 2003 r. *o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych* (Dz. U. Nr 199, poz.1934 z późn. zm.) działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania lub magazynowania biokomponentów jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.) i wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców wytwarzających lub magazynujących biokomponenty.

Do dnia 19 czerwca 2006 r. wpis do rejestru przedsiębiorców wytwarzających lub magazynujących biokomponenty uzyskało 85 podmiotów, w tym:

- 27 podmiotów wytwarzających i magazynujących bioetanol (w tym siedem podmiotów wyłącznie magazynujących bioetanol). Dwudziestu wpisanych do rejestru wytwórców zadeklarowało możliwość produkcji bioetanolu w łącznej wysokości 618,00 mln litrów rocznie (487,60 tys. ton)¹⁾,
- 63 podmioty wytwarzające i magazynujące estry (w tym osiemnaście podmiotów wyłącznie magazynujących estry). Czterdziestu pięciu wpisanych do rejestru wytwórców zadeklarowało możliwość produkcji estrów w łącznej wysokości 528,13 mln litrów rocznie (464,75 tys. ton)²⁾.

Pięć podmiotów zgłosiło magazynowanie zarówno bioetanolu, jak i estrów.

III. 3 Produkcja bioetanolu

W 2005 r. na rynek paliwowy trafiło około 54,2 mln litrów bioetanolu (42,8 tys. ton), przy zmniejszonym o blisko 400 mln litrów w stosunku do roku poprzedniego poziomie

---

¹⁾ przyjęty ciężar właściwy bioetanolu – 0,789 kg/litr

²⁾ przyjęty ciężar właściwy estru metylowego – 0,880 kg/litr

zużycia benzyn. Wykorzystanie bioetanolu w benzynach silnikowych w latach 1994-2004 oraz dane wstępne za 2005 r. zestawiono poniżej.

Rok	Zużycie benzyn ³⁾ - w tys. m ³	W tym bioetanol w tys. m ³	Udział % objętości
1994	7 325	27,0	0,37
1995	8 332	63,0	0,76
1996	6 174	100,9	1,63
1997	6 691	110,6	1,65
1998	6 672	99,8	1,50
1999	7 770	83,2	1,07
2000	6 808	51,4	0,75
2001	6 233	66,4	1,07
2002	5 645	82,8	1,47
2003	5 453	76,2	1,40
2004	5 564	48,5	0,87
2005	5 166	54,2	1,05

III. 4. Produkcja estrów

Jedynym producentem estrów metylowych kwasów tłuszczowych jest Rafineria Trzebinia S.A. W 2005 r. przedsiębiorstwo to wyprodukowało ok. 73,1 mln litrów estrów (64,3 tys. ton). Z uwagi na fakt, że duża część produkcji jest sprzedawana poza granicami kraju, w Polsce zużyto jedynie 19,4 mln litrów (17,1 tys. ton) - przy znacznie zwiększonym (o ok. 1 034⁴⁾ mln litrów) w stosunku do roku poprzedniego zużyciu oleju napędowego wynoszącym 5 698,7 mln litrów. Procentowy udział objętości estrów w oleju napędowym zużyty w 2005 r. wyniósł tym samym ok. 0,34%.

IV. Poziom narodowych celów wskaźnikowych.

Narodowe cele wskaźnikowe, wg wartości energetycznej paliw zużytych w transporcie, ustalone zostały na następującym poziomie:

- 2005 r. – 0,5%,

³⁾ zużycie benzyn silnikowych podane przez GUS w tys. ton przeliczono wg wskaźnika gęstości dla benzyn = 0,76 kg/litr

⁴⁾ Przyjęto wskaźnik gęstości dla oleju napędowego równy 0,833 kg/litr

- 2006 r. – 1,5%,
- 2007 r. – 2,3%.

Cele wskaźnikowe na lata 2008–2010 zostaną ustalone do 15 czerwca 2007r.

W sposobie ustalania celu wskaźnikowego na kolejne lata zakłada się systematyczny jego wzrost, co powinno zapewnić osiągnięcie przez Polskę przyjętego w Dyrektywie 2003/30/WE poziomu tego wskaźnika w wysokości 5,75% w 2010 r.

Przy opracowywaniu poziomu celu wskaźnikowego na 2007 r. wzięto pod uwagę możliwości finansowe budżetu państwa, potencjał produkcyjny w zakresie surowców rolniczych na cele paliwowe oraz fakt, że powinien on być możliwy do osiągnięcia zarówno przez wytwórców biokomponentów, jak też producentów paliw. Uwzględniono również następujące przesłanki:

- według danych Ministerstwa Finansów i Agencji Rynku Energii S.A. w I kwartale 2006 r. nastąpił wzrost zastosowania biokomponentów w paliwach ciekłych o ok. 70% w stosunku do analogicznego okresu 2005 r.
- przewiduje się, że od początku 2007 r. wejdą w życie nowe regulacje dotyczące funkcjonowania rynku biokomponentów i biopaliw, co stanowić będzie istotny impuls do kontynuacji dynamicznego rozwoju tego rynku.
- oczekuje się, że w drugiej połowie 2006 r. wejdzie w życie znajdujące się w notyfikacji w Komisji Europejskiej rozporządzenie Ministra Gospodarki w *sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych*, co umożliwi szersze stosowanie estrów metylowych kwasów tłuszczowych.
- w Polsce trwa proces rozbudowy mocy produkcyjnych w zakresie biokomponentów.
- istniejący potencjał produkcyjny w zakresie wytwarzania biokomponentów i ich stosowania w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych umożliwi wyznaczenie celu wskaźnikowego na 2007 r. na poziomie wyższym w stosunku do 2006 r.

V. Wpływ spalania paliw na wielkość emisji gazów cieplarnianych w Polsce.

Oszacowane emisje gazów cieplarnianych w 2004 r. wynosiły odpowiednio:

- CO₂ emisja netto (z uwzględnieniem pochłaniania) – 290 541,27Gg,

- CO₂ emisja bez uwzględnienia pochłaniania – 316 700,05 Gg,
- CH₄ – 1858,43 Gg,
- N₂O – 96,79 Gg,
- gazy przemysłowe (HCF, PFC, SF₆) emisja rzeczywista w ekwiwalencie CO₂ – 2334,01 Gg.

W porównaniu z rokiem 2003 emisje netto CO₂ spadły z 293 424,41 Gg do 290 541,27 Gg w roku 2004 (tj. o 0,98%).

W 2004 r. w ramach podsektora spalania paliw, który jest głównym źródłem emisji CO₂, emisja z transportu stanowiła 11,60 %. Jednocześnie w transporcie zużyto 48, 5 mln litrów bioetanolu. Z uwagi na fakt, że przy zużyciu ilości paliw konwencjonalnych odpowiadających wartością energetyczną ilości zużytego bioetanolu wyemitowane zostałyby 74.820,4 ton CO₂, a przy użyciu biopaliw przyjmujemy obieg zamknięty i zerową emisję CO₂, to emisję krajową możemy pomniejszyć o tę wielkość. Oznacza to, że na skutek zastosowania biopaliw krajowa emisja CO₂ w 2004 r. została zredukowana o 0,026%.